ପିଲାଙ୍କ କଥା

(ଗଣ୍ଡି)

ତୃତୀୟ ଭାଗ

ପିଲାଙ୍କ କଥା (ଗଣ୍ଡି)

ତୃତୀୟ ଭାଗ

ବହୁଭାଷୀ ଶିକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆଧାରରେ ପିଲା ଓ
ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅତିରିକ୍ତ ପୁସ୍ତିକା

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
ପ୍ରଫେସର ଅଖିଳ ବିହାରୀ ଓତା

ପ୍ରସ୍ତୁତି
ଗଣ୍ଡି ସଂସାଧକ ମଣ୍ଡଳୀ
ଶ୍ରୀ ପିଲିସାଏ ଗଣ୍ଡ
ଶ୍ରୀ ମଣିରାମ ଗଣ୍ଡ
ଶ୍ରୀ ବିଙ୍ଗୁରାମ ଗଣ୍ଡ

ସଂଯୋଜନା
ଡ଼ଃ ପରମାନନ୍ଦ ପଟେଲ

ଅଳଙ୍କରଣ
ପ୍ରିୟରଞ୍ଜନ ବରାଳ

ପ୍ରକାଶକ
ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ
ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ,
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

Director :
Prof. (Dr.) A.B. Ota

Prepared by :
Gondi Resource Group
Sri Pilisai Gond
Sri Maniram Gond
Sri Binguram Gond

Co-ordinator :
Dr. Paramananda Patel

Illustration :
Priyaranjan Baral

Published by :
Academy of Tribal Languages & Culture
ST & SC Development Department,
Govt. of Odisha, Bhubaneswar

ମୁଖବନ୍ଧ

ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ୬୨ ଜନଜାତି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବସବାସ କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୨୨ ଗୋଟି ଭାଷା ପ୍ରଚଳିତ ଥିବାର ନଜରକୁ ଆସିଛି । ପୁନଶ୍ଚ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନଜାତି ଗୋଷ୍ଠୀର ଆଞ୍ଚଳିକତା ଭେଦନେଇ ଏହି ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ଉପଭାଷା; ବୋଲି ତିଆରି କରି ଦେଇଛି । ତେଣୁ ଏହା ବିଚାରକୁ ନେଲେ ଅନେକ ଭାଷା-ଉପଭାଷାର ସମାହାର ଏକ ବୈଚିତ୍ର ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ କେତେକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଚାଳିତ ସେଠିକାର ଭାଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ସ୍କୁଲଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଏଠାରେ ପଢୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆବାସିକ ସୁବିଧା ଥିବାରୁ ବାହାର ଅଞ୍ଚଳରୁ ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠୀରୁ ପିଲାମାନେ ଆସନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭାଷା-ସଂସ୍କୃତି ଅପରଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଏକୁ ଆରେକ ବୁଝିବାରେ ଅକ୍ଷମ । ପୁଣି ଏମାନେ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ଜଡ଼ିତ, ତେଣୁ ଏଠାରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ବହୁ ଭାଷିକ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ; ଯେଉଁଠି ଶିକ୍ଷକ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦକ୍ଷତାର ଆବଶ୍ୟକତା ଦେଖାଦିଏ ।

ଏହି ଦକ୍ଷତା ସାଧନକୁ ପୁର୍ତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ କିଛି ଶିକ୍ଷଣୀୟ ସାଧନ ପୁସ୍ତିକା ସହ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତାଲିମ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ, ଯାହା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାଷା-ସଂସ୍କୃତିର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧିବାରେ ଓ ଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସାମିଲ୍ କରିବାରେ ସହାୟକ ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ।

ପଦକ୍ଷେପ ସ୍ୱରୂପ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ବହୁଭାଷୀ ଶିକ୍ଷଣରେ ଦକ୍ଷତା ହାସଲ ଉପରେ ଏକ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସହ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ୍ରମେ ତାଲିମ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ପ୍ରଥମ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଆଧାରିତ ଶବ୍ଦକୋଷ, ଯାହା ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ତୃତୀୟତଃ ପିଲାମାନଙ୍କ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଭାଷା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରା ଓ ରାଜ୍ୟ ଭାଷା ଆଧାରିତ କିଛି ମନଛୁଆଁ ଚିତ୍ରଭିତ୍ତିକ କାହାଣୀ, ଗୀତ-ପହଳିର ଅତିରିକ୍ତ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଉଛି ।

ଏହା ପିଲାମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଯେ ଆନନ୍ଦ ଦେବ ତା ନୁହେଁ, ତାଙ୍କ ସଂସ୍କୃତିର ଅନେକ ଉପାଦେୟ ବିଷୟ କିପରି ମୁଖ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି ତା ଉପରେ ଧାରଣା ଦେବ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗଣ୍ଡି ଭାଷାର ତୃତୀୟ ଭାଗରେ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ କାହାଣୀ ଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ଉପାଦାନକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏକ ବୃହତ୍ତର ଜନ ସମୁଦାୟର ସଂସ୍କୃତି କିପରି ପରସ୍ପରକୁ ପୁଷ୍ଟ କରିଛି ଓ ନିଜର କରିଛି ତାର ଏକ ଝଲକ ଏହି ପୁସ୍ତିକାରୁ ମିଳିପାରିବ ।

ଅଖିଳ ବିହାରୀ ଓତା

କୟସୂରତା ଉବ୍‌ଜାନ୍ (ଝାଡୁର ଜନ୍ମ କଥା)

ଜୁନ୍ନା ପୂର୍କାତାଁ ପେନ୍‌କ ମାନେୟ ବୁନ୍ନା ୱାସକ୍ ମତ୍‌ତାଁ । ପୂଜା ତିଞ୍ଜିମାହ୍‌ଛି ମଲ୍‌ସି ହଞ୍ଜକ୍ ମତ୍‌ତାଁ । ଉଣ୍ଡିପେକ୍ ଚଇତ୍ ପରବ ଆତ୍ । ପେନକନାଁ ରାଜାଲ୍ ପାଟ୍ ପେନ୍ ନିଶାନ୍ ମୁଣ୍ଡାନ୍ ସଙ୍ଗେ ୱାତ୍ । ତାନ୍ ସଙ୍ଗେ ଆଉର ପେନ୍ନକ୍ ପୂଜା ତିନ୍ଦିଲା ୱାସି ମତ୍‌ତାଁ । ଆଉ ସବ୍ ୱାଡ୍‌ଡା ଲଫାତେ ଅଲିଁତୁଁ । ଆଉ ହୁଡ୍‌ତୁଁ ଚାରୋ ପକାଡ୍ ଛିଛି ଇଞ୍ଜି ତାକ୍‌ସି ହତ୍‌ତୁଁ । ୱାଡ୍‌ଡା ବାହ୍‌ଡିତେ ମନ୍ଦ୍‌ଲେ ମଡ୍‌ଡା ଦୋଡି ଉଡ୍‌ତୁଁ । ୱାଡ୍‌ଡା ତୋଡ୍ ମୁଖ୍ୟା ଆଉର୍ ପୂଜାରୀ କୟ୍ ଯୋଡି କିସି ଆଗାୟ ଆଉତୁଡ୍ । ପୁଛେମାତୁଡ୍, ହେ ଦେଓ, ନିମ୍ମାଟ୍ ପୂଜା ତିନୱାୟ କେ ୱାତେୱାତିଟ୍ ବାଁକାଜେ ? ମମ୍ମୋ ମିକୁନ୍ ଅବିମାନ୍ କେଓମେ ? ପାଟ୍ ପେନ୍ ଇତ୍; ମମ୍ମୋ ଆଛାୟ ହଜୋର ।

ପୁରୁଣା କାଳରେ ଦେବତା ମାନେ ମଣିଷ ପରି ଆସୁଥିଲେ । ବଳି ଭୋଗ ଖାଇସାରିବା ପରେ ଫେରି ଯାଉଥିଲେ । ଥରେ ଚଇତି ପରବ ହେଲା । ଦେବତା ମାନଙ୍କ ରାଜା ପାଟଦେବତା ନିଶାଣିମୁଣ୍ଡାଙ୍କ ସହିତ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଦେବତା ବଳି ଖାଇବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ସେମାନେ ଗାଁ ଭିତରେ ବୁଲିଲେ । ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ଚାରିଆଡେ ମଇଳା ଓ ଅଇଁଠା ପଡିଥିଲା । ସେମାନେ ଛି ଛି କହି ଚାଲିଗଲେ । ଗାଁ ବାହାରେ ଥିବା ଗଛ ମୂଳେ ବସିଲେ । ଗାଁର ମୁଖିଆ ଓ ପୁଜାରୀ ହାତ ଯୋଡି ସେଠାରେ ପହଂଚିଲେ । ପଚାରିଲେ; "ହେ ଦେବତା, ଆପଣମାନେ ବଳି ନ ଖାଇ ଚାଲି ଆସିଲେ କାହିଁକି ? ଆମେ ଆପଣଙ୍କୁ ଅବମାନନା କରିନାହୁଁ ?" ପାଟ ଦେବତା କହିଲେ; "ଆମେ ବହୁତ ବଡ ।

ମମ୍ବୋ ବାଁକା ମୟ୍‌ଲା ଜାଗାତେ ଉଡ୍‌କମ୍ ? ଇଦେକ୍ ପୂଜା ହିତେକ୍ ୱାଡ୍‌ଡା ବାହ୍‌ଡିତେ ହିକିଟ୍ । ମମ୍ବୋ ଅପରିଷ୍କାର୍ ଜାଗାତେ ତିନ୍ଦି ପରୋମ୍ । ମୂଖ୍ୟାଲ୍ ଲତୁଡ୍, ହେ ମାହାପୃ ମମ୍ବୋ କଛରା ତୁନ୍ ଘୃନ୍ନା କିନ୍ତୋମା । ପାଟପେନ୍ ତାନା ହେଲାହାଡିନ୍ ମାତା ନିଗା ରହତ୍ । ମୁଖ୍ୟାଲ ତାନା ହେଡେ ହାଞ୍ଜୀ ସାବୁୟ ପାଲୋଁକୁନ୍ ୱାହଡ୍ । ମାତାଲ୍ ତାଲ୍‌ଲା ହାଲାହ୍ କିସିତ୍ । ତାଲଲା ଦା ଉଣ୍ଡି କାଲ୍ ଗୁସତ୍ । ଓଡ୍ ଆଦେନ୍ ବାଟିଦେ ଉରସତୁଡ । ଇଦ୍ ଉଣ୍ଡି ଲାଟା ଆତ୍ । ଓଡ୍ ଆଦେନ୍ ଅସି ଉପ୍ତିଇ ଦେ ବିପ୍ତା କିସି ଦହତୁଡ଼୍ । ଇଦ୍ କାୟସୁର୍ ଆତ୍ । ଏୱେନେ ମାନେୟ ଲୋଡ଼୍ ୱାଡା । ନାରା୍ ଆରୁ ଲୋତ୍ ସଫା କିତୁଡ୍ ।

ଆମେ କଣ ଅପରିଷ୍କାର ଜାଗାରେ ବସିବୁ ? ଏବେ ବଳି ଦେଲେ ଗାଁ ବାହାରେ ଦେବ । ଆମେ ଅଳିଆ ଜାଗାରେ ଖାଇପାରିବୁନି ।” ମୁଖିଆ କହିଲେ; “ହେ ପ୍ରଭୁ, ଆମେ ଅଳିଆକୁ ଘୃଣା କରୁଛୁ । ହେଲେ ତାକୁ କେମିତି ପରିଷ୍କାର କରିବୁ ଜାଣିନୁ । ଦୟାକରି ତା ବାଟ ବତାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।” ପାଟଦେବତା ତା ଭଉଣୀ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଲେ । ମୁଖିଆ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ସବୁକଥା କହିଲା । ଠାକୁରାଣୀ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଦେଲେ । ମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଟିଏ ଚୁଳ ଖସି ପଡିଲା । ସେ ତାକୁ ପଡିଆରେ ଲଗାଇଲେ । ଏହା ଗୋଟିଏ ଘାସ ହୋଇଗଲା, ସେ ତାକୁ ନେଇ ଏକାଠି ବିଡାକରି ବାନ୍ଧିଲେ । ଏହା ପହଁରା ହେଲା । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଲୋକମାନେ ଗାଁ ଓ ଘର ସଫା କଲେ ।

ଗତ୍ଲିତା ଜନମ୍ ପଲ୍ଲୋ (ଦଉଡ଼ିର ଜନ୍ମ କଥା)

ତଲେୟତାହ୍ ବୋଡେ ମଡସ୍ ବେବାର୍ କେଓ୍ୱାୟ ମତୋଡ୍ । ଏଓ୍ୱେଡେ ବାତାୟ କାମ୍ ଆୟଓ୍ୱାୟମ୍ତାଲ୍ ମାନେୟ୍ ବଚ୍ ହୋଡା ଋଷ୍ କାମ୍ କିତୁଡ୍ ଆଚହୋଡା ଲଦ୍ ଦର୍କାର୍ ଇଞ୍ଜି ପୁତୁଡ୍ । ରଣ୍ଡ ଜନଡ୍ ସୌରା ଦାଦାଲୋଡ୍ ମତୋଡ୍ । ଜଂଗଲୁ ଆରୁ ମଂଗଲୁ । ଓଡ୍ ଲୋଡ୍ ଉଣ୍ଡି ଦିନା ମିନ୍କ୍ ପଇଲା ହତୁଡ୍ । ଓଡ୍ଲୋଡ୍ ମିନ୍କ୍ ପୟ୍ସି ମୁଲାନ୍ ହୋଡା ଲୋତେ ମଲ୍ତୁଡ୍ । ହରିତେ ଓଡ୍ଲୋଡ୍ ଭାବେ ମାତୁଡ୍ । ଏଟେଁକୁନ୍ ଆଟ୍ସି ତିନ୍ଦାନୁଡ୍ ଆଉର୍ ମିନ୍କ୍ କୁନ୍ ଲୋତେ ଓୟାନୁଡ୍ । ଓଡ୍ କିସ୍ପଇହ୍ତୁଡ୍ । ଏଟେଁ କୁନ୍ ଆସ୍କ୍ତୁଡ୍ । ଦାନା ଲଫଂଫାତେ ମନ୍ଦ୍ଲେ ପୋଟାଁ କୁନ୍ ବାହ୍ଡି ଓ୍ୱାଟ୍ ସିତୁଡ୍ । ପୋଟାନେ ପିତ୍ ମତ୍ତାଲ୍ ।

ଆଗରୁ କେହି ଦଉଡି ବ୍ୟବହାର କରୁନଥିଲେ । ଏଥରେ କୌଣସି କାମ ହେଉନଥିଲା । ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ଚାଷ କାମ କଲା ସେତେବେଳେ ଏହା ଦରକାର ବୋଲି ଜାଣିଲା । ଦୁଇ ଜଣ ସୌରା ଭାଇ ଥିଲେ । ଜଂଗଲୁ ଏବଂ ମଂଗଲୁ । ସେମାନେ ଦିନେ ମାଛ ଧରିବାକୁ ଗଲେ । ସେମାନେ ମାଛ ଧରି ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ବାଟରେ ସେମାନେ ଭାବିଲେ । କଂକଡା ଗୁଡିକ ରାନ୍ଧି ଖାଇବେ ଓ ମାଛ ତକ ଘରକୁ ନେଇଯିବେ । ସେମାନେ ନିଆଁ ଜାଳିଲେ । କଙ୍କଡା ଗୁଡିକ କାଟିଲେ । ତା ଭିତରେ ଥିବା ଅନ୍ତନାଳୀ ଗୁଡିକୁ ବାହାରକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ । ଅନ୍ତରାଳୀରେ ପିତକୋଷ ଥିଲା ।

ତାନା ପରେକ୍ ଓଡ୍‌ଲୋଡ୍ ଲୋତେ ମଲ୍‌ତୁଡ୍ । ଆଦ୍ ପୋଟାଁ ଆଉର ପିତ୍ତ ନେଲିତେ ମିଶି ଆତ୍ । ପିର୍ ୱ୍ୱାନାକେ ଆଦ୍ ମଡ୍‌ଡା ତିଡ଼ିତ୍ । ଆଦ୍ ମଡ୍‌ଡାତେ ଜାକାନାଁ କାଣ୍ଡାପସି ତୁହ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ମାହାପୃ ନିକେଡାହ୍ ପାଇକ୍‌ତୁନ୍ ସପ୍ନାତେ ଇତ୍; ମଡ୍‌ଡାତୁନ ଗୋନ୍ଦା । ଆଗ୍‌ଡାହ୍‌ଲି ନୁଲ୍ ପସ୍‌ହା; ଆଡୁ ପାଇକ୍ ଠିକ୍ ଡଙ୍ଗ୍‌ତେ ଇଦ୍ କାମ୍ କିଇଲା ପରୋଡ୍ । ତାନ୍ନା ପରେକ୍ ଦିନ୍ ନର୍କାତେ ମାହାପୃ ଆଉର୍ ସପ୍‌ନ୍ନାତେ ଇତ୍; ମଡ୍‌ଡାତା କାନ୍ଦାତୁନ୍ ସାତ୍ ଦିନା ଏର୍‌ତେ ତାସ୍‌ସା । ଅଗ୍‌ଡାହ୍‌ଲି ନୁଲ୍ ପସ୍ୟାନା ଆଡୁ ପାକ ଆଦେନ କିତୁଡ୍ ଆଦ୍ ନୁଲ୍ ତାହ୍ ପେହ୍‌ଲି ମଡସ୍ ବନେ ମାତ୍ ।

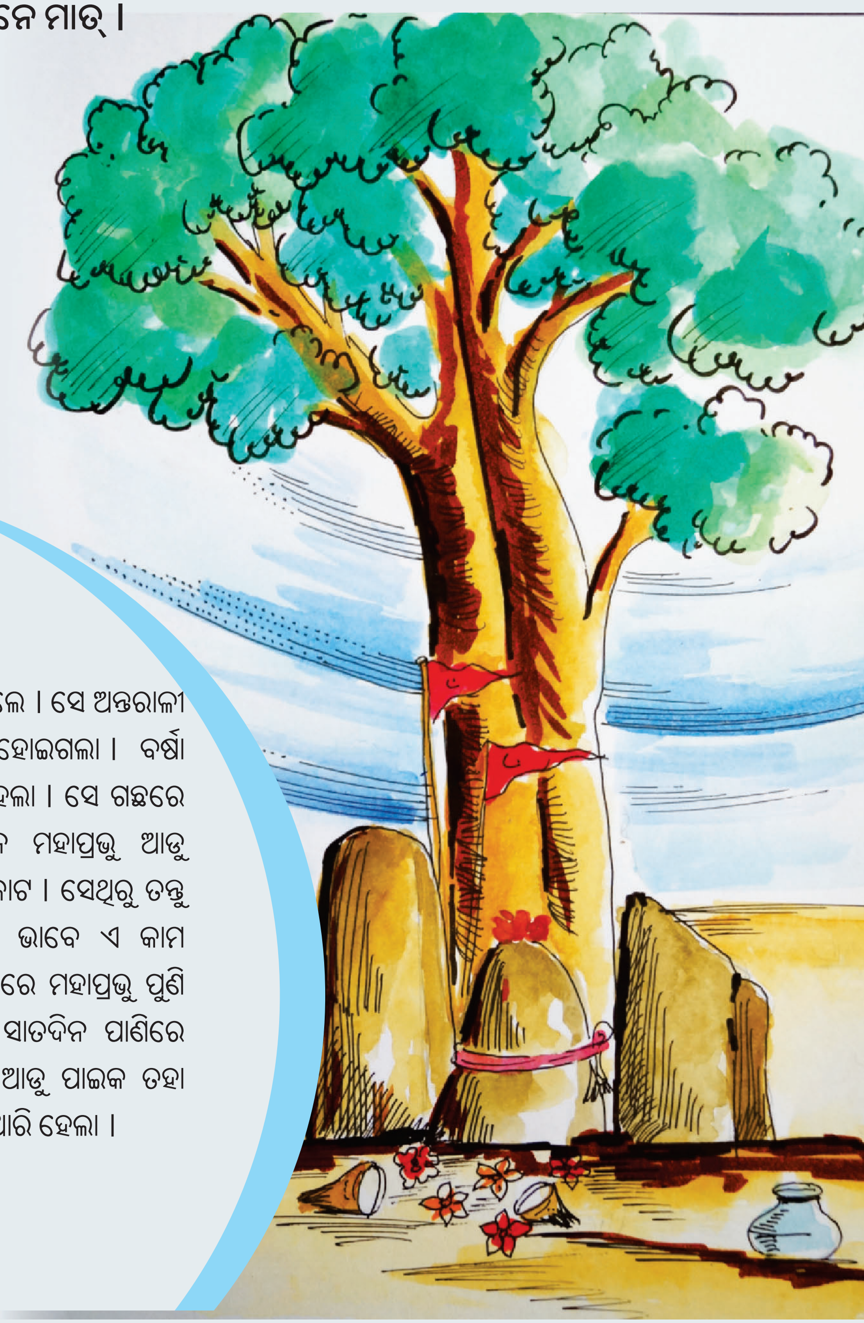

ତା ପରେ ସେମାନେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ସେ ଅନ୍ତରାଳୀ ଓ ପିତକୋଷ ମାଟିରେ ପୋତି ହୋଇଗଲା । ବର୍ଷା ହେବାରୁ ତାହା ଗଛରେ ପରିଣତ ହେଲା । ସେ ଗଛରେ ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ବାହାରିଲା । ଦିନେ ମହାପ୍ରଭୁ ଆଡୁ ପାଇକକୁ ସ୍ୱପ୍ନରେ କହିଲେ ଗଛକୁ କାଟ । ସେଥିରୁ ତନ୍ତୁ ବାହାର କର, ଆଡୁ ପାଇକ ଠିକ ଭାବେ ଏ କାମ କରିପାରିଲାନି । ତା ପର ଦିନ ରାତିରେ ମହାପ୍ରଭୁ ପୁଣି ସ୍ୱପ୍ନରେ କହିଲେ; ଗଛର ଡାଳକୁ ସାତଦିନ ପାଣିରେ ପକାଅ । ସେଥିରୁ ତନ୍ତୁ ବାହାରିବା ଆଡୁ ପାଇକ ତହା କଲା, ସେ ତନ୍ତୁରୁ ପ୍ରଥମେ ଦଉଡି ତିଆରି ହେଲା ।

ଏନ୍ଦାନା ବଦାନ ଆତ୍ (ନାଚ ଓ ଗୀତର ସୃଷ୍ଟି)

ଅରଡ଼୍ ବେପାରୀ ମତ୍‌ତୋଡ଼୍ । ଓନୋଡ଼୍ ସାତ୍ ମର୍‌କ୍ ମତୋଡ଼୍ । ଓଡ଼୍‌ଡ଼ା ଲଫାଂତେ ହାରୁଡ଼୍ ଜନ୍ କମାଇ କିସକ୍ ମତୋଡ଼୍ । ହୁଡ୍ଡୁର୍ ଭାଇ ମାନ୍ତର୍ କର୍‌ସକ୍ ମତ୍‌ତୋଡ଼୍ । ଓଡ଼୍ ଆପୁନା ଝୁଲ୍‌ନାତେ ଦିନ୍‌ସାରା କର୍‌ସୋକ୍ ମତୋଡ଼୍ । ଇଦ୍ ପଲ୍‌ଲୋତେ ହାରୁଁ ଭାଇ ରିସ୍ ଆତୁଡ଼୍ । ଓନ୍ ହକ୍‌ଲା ଯୋଜନା କିତୁଡ଼୍ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ଓଡ଼୍‌ଲୋଡ଼୍ ହେଡ଼୍ ପୁହିଲା ହତ୍‌ତୁଡ଼୍ । ହୁଡ୍ଡୁର୍ ଭାଇନ୍ ଜାଓ୍ୱା ତାରିଲା ଓ୍ୱାହତୁଡ୍ । ଓଡ୍ କର୍ ମେଞ୍ଜ୍‌ତେ ଜାତା ଲୋତ୍ ଚଟିଆ ମେଞ୍ଜୀତେ ଏର୍ ଆରୁ କିଦ୍‌ରି ପିଟେ ତା ଗାବ୍‌ଡ଼ା ତେ କୁସ୍‌ରି ଅସି ହତ୍‌ତୁଡ୍ । ଇଦେନ୍ ହୁଡ଼ସି ଭାଇଲୋଡ଼୍ ରିସ୍ ଆତୁଡ଼୍ । ଆତେକ୍ ନେଲିତା ଧଡ଼ିତେ ତିନ୍ଦିଲା ଓ୍ୱାତୁଡ଼୍ । ଓଡ଼୍‌ଲୋଡ଼୍ ଓନ୍ନ ତିନ୍ଦାନା ମାଡ଼୍‌ନାହ୍‌ଲି ହେଡ଼୍ ପୁହିଲା ଇତ୍‌ତୁଡ଼୍ । ହୁଡ୍ଡୁର୍ ଭାଇ ମୁନ୍ନେ ହେଡ଼୍‌ତୁନ୍ ପୟସି ଅଲିହ୍‌ତୁଡ଼୍ ।

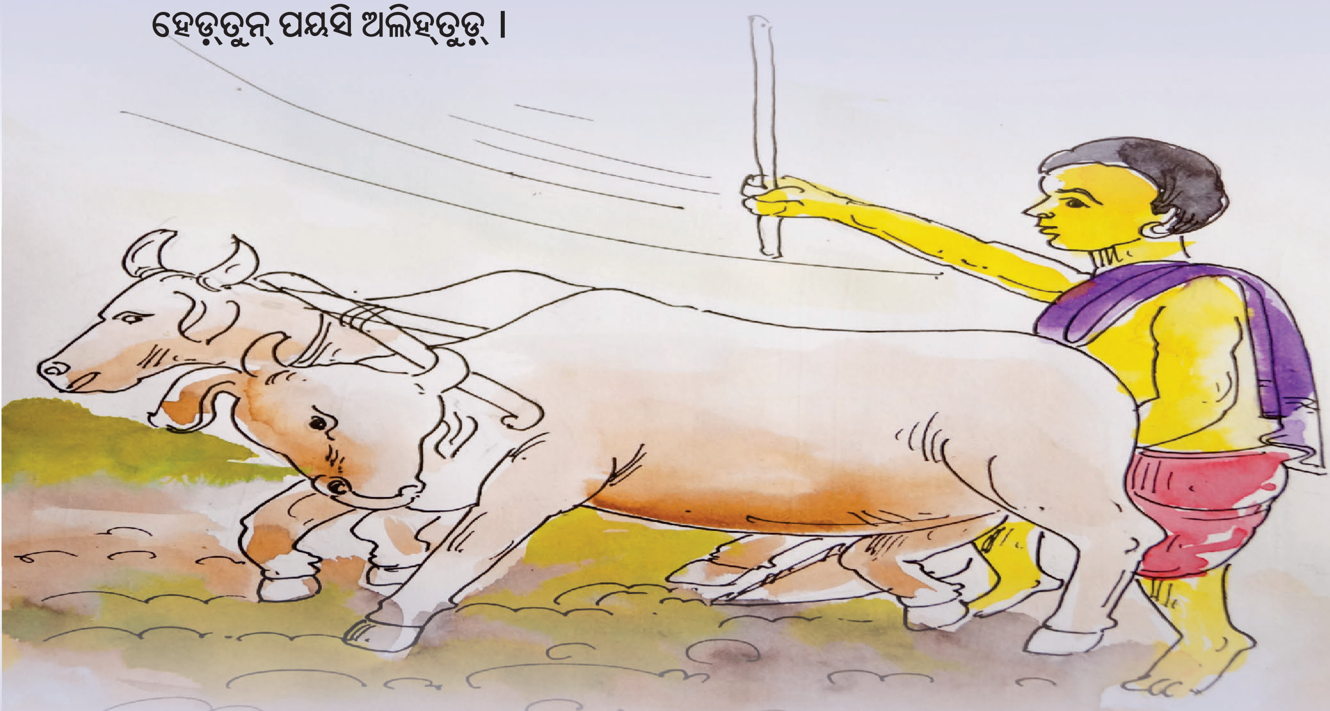

ଜଣେ ବଣିକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସାତ ପୁଅ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟରୁ ଛଅ ଜଣ କାମ କରୁଥିଲେ । ସାନ ଭାଇଟି କେବଳ ଖେଳୁଥିଲା । ସେ ନିଜ ଦୋଳିରେ ଦିନସାରା ଖେଳୁଥିଲା । ଏ କଥାରେ ଛଅ ଭାଇ ରାଗିଗଲେ । ତାକୁ ମାରି ଦେବାକୁ ଯୋଜନା କଲେ । ଦିନେ ସେମାନେ ହଳ କରିବାକୁ ଗଲେ । ସାନ ଭାଇକୁ ପେଜ ଆଣିବାକୁ କହିଲେ । ସେ କୁକୁଡ଼ା ଅଣ୍ଡା ଖୋଳରେ ପେଜ, ଘରଚଟିଆ ଅଣ୍ଡା ଖୋଳରେ ପାଣି ଓ କାଠ ହଣା ଚଢ଼େଇ ଅଣ୍ଡା ଖୋଳରେ ତରକାରୀ ନେଇଗଲା । ଏହାଦେଖି ଭାଇମାନେ ରାଗିଗଲେ । ହେଲେ ଜମିର ସୀମାକୁ ଖାଇବାକୁ ଆସିଲେ । ସେମାନେ ତାକୁ ଖାଇବା ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହଳ କରିବାକୁ କହିଲେ । ସାନଭାଇ ପ୍ରଥମ ହଳଟି ଧରି ବୁଲାଇଲା ।

ଆଉଡ଼୍ ହେଡ୍‌କ୍ ଓନ୍ନା ଫରେକ ଫରେକ୍ ତାକ୍‌ତୁଁ । ଇଦାନ୍ ହୁଡ଼୍‌ସି ଭାଇଲୋଡ଼୍ ଓନ୍ ହକ୍‌ସି ନେଲିତେ ମିଶିତୁଡ଼୍ । ମୁଲ୍‌ତ୍ ଭାଇଲୋଡ଼୍ ଲୋତେ ମଲ୍‌ତୁଡ଼୍ । ଓଡ଼୍‌ଡ଼ାଁ ଆସ୍‌କ୍ ହୁଡୁର୍ ଭାଇନ୍ ହୁଡ଼ିପର୍‌ୱାନ୍ କା ପୁଛେମାତୁଁଡ଼ିଣ୍ଡା ନକୁଲ୍ ବଗ୍‌ଗା ? ଓଡ଼୍‌ଲୋଡ଼୍ ଇତୁଡ଼୍ ଓଡ଼୍ ଜାୱା ତଚ୍‌ଛି ଲୋତେ ୱାତୁଡ଼୍ । ଓଡ଼୍ ବଗ୍‌ଗା ବାତାୟ ମମ୍‌ମୋ ପୁନ୍‌ନୋମ୍ । ଆଦେ ନର୍କା ଆସ୍କ୍‌ଲି ଓନ୍ନୁ ଖୋଜିକିଲା ହତ୍‌ତୁଁ । ଆଉନେଲିତା ତଡ଼ିୟ କାଡ଼୍‌ସି ଓନ୍ ପସିହ୍‌ତୁଁ ଆଉର୍ ଲୋତେ ତତ୍‌ତୁଁ । ଇଦ୍‌ପଲୋ ହୁଡ଼୍‌ସି ଭାଇଲୋଡ଼୍ ବିଛାର୍ କିତୁଡ଼୍ ବାହ୍ କିକାଟ୍ । ବଦାନ୍ ହୁଡୁର୍ ଭାଇନ୍ ହକାନୁଡ଼୍, ବଦେ ଜାଗାତୁନ୍ ଆସ୍କ ପୁନ୍ଦିପରୋଁ ଆୟାନୁଁ ।

ଅନ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ତା ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲେ । ଏ କଥା ଦେଖି ଭାଇମାନେ ତାକୁ ଖରାପ ବ୍ୟବହାର କେଲେ । ସେମାନେ ତାକୁ ମାରି ମାଟି ଭିତରେ ପୋତିଦେଲେ । ସଂଜ ହେଲା, ଭାଇମାନେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମାନେ ସାନଭାଇକୁ ନ ଦେଖି ପଚାରିଲେ ଡ଼ିଣ୍ଡା ନକୁଳ କାହିଁ ? ସେମାନେ କହିଲେ; ସେ ପେଜ ନେଇ ଘରକୁ ଆସିଲା । ସେ କେଉଁଠି କିଛି ଆମେ ଜାଣିନୁ । ସେ ରାତିରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ତାକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଗଲେ । ସେମାନେ ଜମିର ମାଟି ଖୋଳି ତାକୁ ବାହାର କଲେ ଓ ଘରକୁ ଆଣିଲେ । ଏ କଥା ଦେଖି ଭାଇମାନେ ଭାବିଲେ କଣ କରିବେ । କେମିତି ସାନ ଭାଇକୁ ମାରିବେ; ଯେଉଁ ଯାଗାକୁ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଜାଣିପାରିବେନି ।

ଉଣ୍ଡି ଜାଗାତେ ଡ଼ାହ୍‌ନୀ ମଞ୍ଜାକ୍ ମତ୍‌ତାଲ୍ । ମାନେୟ୍ ଆଗା ହନ୍ଦିଲା ସାହାସ୍ କେଓଡ଼୍ ମତ୍‌ତୋଡ଼୍ । ଯଦି ବୋଡ଼େ ହଞ୍ଜାକ୍ ମତ୍‌ତୋଡ଼୍ ଡ଼ାହାନୀ ହକ୍‌ସି ହିସକ୍ ମତ୍‌ତାଲ୍ । ହାରୁଁ ଭାଇଲୋଡ଼୍ ଆଗା ହତ୍‌ତୁଡ଼୍ । ଆଗ୍‌ଗା ହୁଡ୍ଡୁକ ନେଲି ବନାହ୍ କିତ୍‌ତୁଡ଼୍ । ଅଞ୍ଜିଁ ୱିତ୍‌ତୁଡ଼୍ । ଫସଲ୍ ବଡ଼୍‌ସ୍ତ । ଓଡ଼୍‌ଲୋଡ଼୍ ରଣ୍ଡ୍‌ଫୁଟ୍ ଡ଼େଙ୍ଗ୍‌ତା ପାତୁର୍ କଠ୍ୟାନା ମାଛା ବନ୍‌ନାହ୍ କିତୁଡ଼୍ । ତାନ୍ନା ପରେକ୍ ହୁଡ୍ଡୁର୍ ଭାଇନ୍ ଇତୁଡ଼୍ ମମ୍‌ମୋ ନିୱା କାଜେ ନେଲି ବନ୍‌ନାହ୍ କିସିତୋମା । ଆଗ୍‌ଗା ଫସଲ୍ ଆତାଲ୍ । ପଦ୍‌ଦାଁ ତିନ୍ଦିଲା ପର୍‌ରାନୁଁ ନିମ୍ମା ଅଗ୍‌ଗାହନ୍ । ଆଗା ରାଖା କିକିନ୍ । ପେକାଲ୍ ଓନ୍ନା ଖାଦି ଆଉର୍ ସିକାରା ଓସି ଆଗାହତ୍‌ତୁଡ଼୍, ହିଡ଼ିଲା ମାଣ୍ଡା ହୁଡ଼ସି ଆଚାର୍ଜ ଆସି ହତ୍‌ତୁଡ଼୍ । ମାହାପ୍ରୂନ୍ ଇତ୍‌ତୁଡ଼୍, ଇଦ୍‌ଦେନ୍ ବାରାଫୁଟ୍ କିସିମ୍ । ଇଦ୍ ବାରା ଫୁଟ୍ ଡ଼େଙ୍ଗ୍ ଆସିହତ୍ । ଓଡ଼୍ ତାନ୍ନା ପର୍‌ରୋ ତଗ୍‌ତୁଡ଼୍ ।

ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଡ଼ାହାଣୀଟିଏ ରହୁଥିଲା । ଲୋକମାନେ ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ସାହାସ କରୁନଥିଲେ । ଯଦି କିଏ ଯାଉଥିଲେ ଡ଼ାହାଣୀଟି ମାରି ଦେଉଥିଲା । ଛଅଭାଇ ସେଠାକୁ ଗଲେ ସେଠାରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଜମି ତିଆରି କଲେ । ଧାନ ବୁଣିଲେ । ଫସଲ ବଡ଼ ହେଲା । ସେମାନେ ଦୁଇ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚର ପତଳା କାଠରେ ଚାନ୍ଦିନୀ ତିଆରି କଲେ । ତା ପରେ ସାନ ଭାଇକୁ କହିଲେ; ଆମେ ତୋ ପାଇଁ ଜମିଟିଏ ତିଆରି କରିଛୁ । ସେଥିରେ ଫସଲ ହେଲାଣି । ଘୁସୁରୀ ଖାଇଯାଇ ପାରନ୍ତି । ତୁ ସେଠାକୁ ଯା । ସେଠି ଜଗିବୁ । ପିଲାଟି   ତା ଖାଦ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦରା ନେଇ ସେଠାକୁ ଗଲା, ଛୋଟ ମଣ୍ଡପ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲା; ଏହାକୁ ବାରଫୁଟ କରିଦିଅ । ଏହା ବାରଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ହୋଇଗଲା । ସେ ତା ଉପରେ ଚଢ଼ି ଉଠିଥିଲା ।

ତାନ୍ନା ପର୍‌ରୋ ଉଡ୍‌ସି ସିକାରା ଗଡ୍‌ଜିହ୍‌ତୁଡ୍ । ସିକାରା ସ୍ୱର୍ କେଞ୍ଜି ଏକାଇଶି ହେଲହ୍ ଡ଼ାହାନୀଁ ଆଗାଓ୍ୱାତୁଁ । ଆଉସବ୍ ପର୍‌ରୋ ତଗ୍‌ଗିଲା ଚେଷ୍ଟା କିତ୍‌ତୁଁ । ଆତେକ୍ ପର୍‌ରୋଁ ଆତୁଁ । ପୁଛେ ମାତୁଁ, ନିମ୍ମାବୋଡ୍ ? ପେକାଲ୍ ଇତୁଡ୍, ନନ୍ନା ଡ଼ିଣ୍ଡା ନକୁଲ୍ ସୁଲିନକ୍ ଡ଼ାହାନୀ ଇତ୍‌ତୁଁ ନିମ୍ମା ମାଓ୍ୱଡ୍ ଭାଇ । ମାକୁନ୍ ଅରିଲାତି ବାଁକା ? ଆଛାକିସି ଗଡ୍‌ଜାହା ଆଉର୍ ଏନ୍ଦା ? ପେକାଲ୍ ଇତୁଡ୍ ନନ୍ନା ଗଡ୍‌ଜିହ୍‌କା ନିମ୍ମାଟ୍ ନାକୁନ୍ ପାଟାଁ କରିହ୍ ଚିକିଟ୍ । ଉଣ୍ଡିକୋଡ଼ିଉଣ୍ଡି ଜନ୍ନାଁ ସୁରଲିନିକ୍ ପାଟାଁ ଓ୍ୱାରୁତୁଁ ଆଉର୍ ଓନ୍ନ କରିହ୍‌ତୁଁ ।   ଡ଼ିଣ୍ଡାନକୁଲ୍ ଗଡ୍‌ଜିହ୍‌ତୁଡ୍ ଆଉର୍ ଆଉସବ୍ ଦୋଡ଼ି ବଓ୍ୱାଡ୍ ଆସି ଏନ୍ଦ୍‌ତୁଁ । ଇଦାନେ ଆଉ ସାତ ନର୍କା ଏନ୍ଦ୍‌ତୁଁ ।   ଡ଼ିଣ୍ଡାନକୁଲ୍ ଆଓ୍ୱେ ନିଖାଡ଼ା ସବ୍‌ୟ ବାନିଁ କମତାଁ ପାଟାଁ କରିତୁଡ୍ । ଓଡ୍ ଓ୍ୱାଡ଼ାତେ ମଲ୍‌ତୁଡ୍ ଓ୍ୱାଡ଼ାତୋଡ୍ ପେକୋଡ୍ ଆଉର୍ ପେକିଁକୁନ୍ ଏନ୍ଦାନା, ପାଟାଁ କରିହ୍‌ତୁଡ୍ ।

ରାତି ଖାଇବା ସରିବା ପରେ ବିଛଣା ବିଛାଇଲା । ତା ଉପରେ ବସି କେନ୍ଦରା ବଜାଇଲା । କେନ୍ଦରା ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଏକୋଇଶି ଭଉଣୀ ଡ଼ାହାଣୀ ସେଠାକୁ ଆସିଲେ । ସେମାନେ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ହେଲେ ପାରିଲେନି । ପଚାରିଲେ ତୁମେ କିଏ ? ପିଲାଟି କହିଲା, ମୁଁ ଡ଼ିଣ୍ଡା ନକୁଳ; ଡ଼ାହାଣୀ ମାନେ କହିଲେ; ତୁମେ ଆମର ଭାଇ । ଆମକୁ ଡ଼ରୁଛ କାହିଁକି ? ଭଲ ଭାବେ ବଜାଅ ଓ ନାଚକର ? ପିଲାଟି କହିଲା; ମୁଁ ବଜାଇବି ହେଲେ ତୁମେ ମୋତେ ଗୀତ ଶିଖାଇଦେବ । ଏକୋଇଶି ଜଣ ଡ଼ାହାଣୀ ଗୀତ ଗାଇଲେ ଓ ଗୀତ ଶିଖାଇଲେ । ସେ ବଜାଇଲେ ଓ ଏମାନେ ତଳେ ଗୋଲେଇ ହୋଇ ନାଚିଲେ । ଏମିତି ସେମାନେ ସାତ ରାତି ନାଚିଲେ । ଡ଼ିଣ୍ଡା ନକୁଳ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ସବୁ ରକମର ଗୀତ ଶିଖିଲା । ସେ ଗାଁକୁ ଫେରିଲା । ଗାଁର ପୁଅ ଓ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ନାଚ, ଗୀତ ଶିଖାଇଲା ।

ବସୁମତୀ ପେଗଡ଼ି (ବସୁମତୀ କନ୍ୟା)

ଅରଡ଼ ସଉକାର ଗଦବା ମାନେଃ ମାନେୟ । ଅନା ପାଦର ଅଙ୍ଗରା ମାତାଲ୍ । ଅନାଁ ବାର ଜାନ୍ଡ଼ ପିଲାଁ ମାତାଁ । ଅଡ଼୍ ଆଛା ଆଛାଡ଼ା । ପେର୍କିଁ ସଙ୍ଗେ ବିହାୟ କିସିତୁଡ଼ । ଅଡ଼ ହାୟଲତେ ଅନ ମାରିଲୋଡ ନାହନି କିସିତୁଡ଼୍ । ଅଲଡ଼ ବୁହୁନ୍ ଛାଲେ ମାସକ୍ ମାତଡ଼ ଆହନେ ସାବ୍ ଦିନା ଛାଲେ ମାନ୍ତଡ଼୍ । ଆଦ୍ ହକା ଏର୍ ଫୁଟ୍ ୱାୟ ମାତା, ଏର୍ ତାରଲା ହିଡ଼ିଲା ନାନ୍ଧି ଥିଗା ହାଞ୍ଜୀକ୍ ମାତଡ଼୍ । ୱାଡ଼ା ତୋଡ୍ମାନେଏ ଉଣ୍ଡି ଜାଗା ଜାମା ଆତୁଡ଼୍ । ଏର୍ କାଜେ ଉନ୍ଟାନ୍ କୂଆ କାଡାନ୍ କାଜେ ପାଲ୍ଲୋ ଅଡ଼କତୁଡ଼ । ହାନ୍ଧାନ ହକା ଅଙ୍ଗରା ମାଝ୍ ହେଡ଼େ ଉନ୍ଟାନ କୂଆ କାଡ଼ତୁଡ଼ । ୱଲଡ଼୍ ଆଠକାୟ କଦରା କାଡ଼୍ତୁଡ଼ । ପେରେଲେ ଚାଲା ଏର୍ ପାସ୍ ୟ । ମାଡେଙ୍ଗା ଦେ କାଡୟା କଲ୍ ପାସିଇତ ।

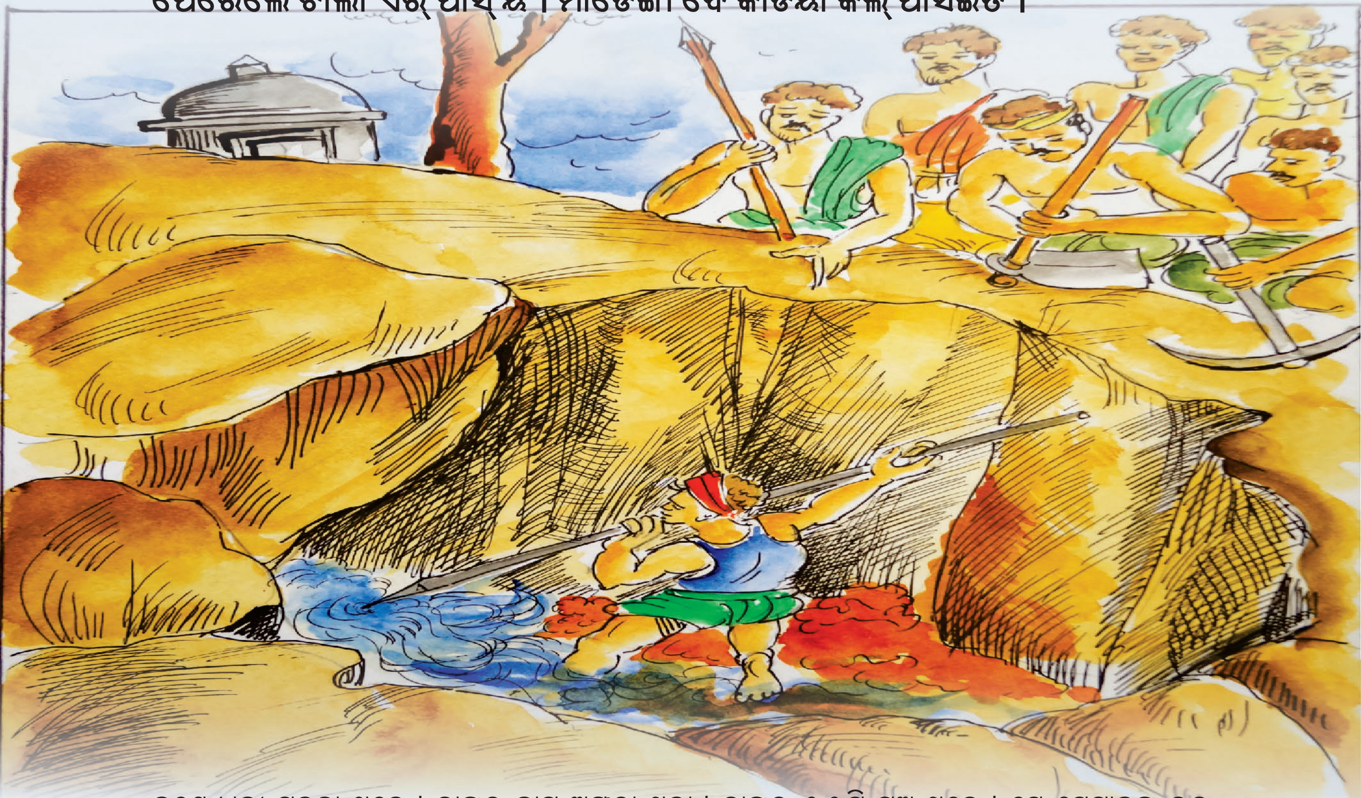

ଜଣେ ଧନୀ ଗଦବା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ନାମ ଅଙ୍ଗରା ଥିଲା । ତାଙ୍କର ୧୨ଟି ପୁଅ ଥିଲେ । ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଝିଅମାନଙ୍କ ସହିତ ବିବାହ କରିଦେଲେ । ସେ ମରିଯିବାରୁ ପୁଅମାନେ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା କଲେ । ସବୁଦିନ ଯେପରି ଚଳନ୍ତି ସେମିତି ଚଳିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେତେବେଳେ ସେଠାରେ ପାଣି ମିଳୁନଥିଲା, ପାଣି ଆଣିବାକୁ ଛୋଟ ଝରଣାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଗାଁର ଲୋକ ଚଉତରାରେ ଏକାଠି ହେଲେ । ପାଣି ପାଇଁ କୂଅଟିଏ ଖୋଳିବାକୁ ସ୍ଥିର ହେଲା । ଗଲାବେଳେ ଅଙ୍ଗାରାଙ୍କ ସମାଧି ପାଖରେ କୂଅଟିଏ ଖୋଳିଲେ । ସେମାନେ ଆଠ ହାତ ଗଭୀରର ଗାତ କଲେ । ହେଲେ ପାଣି ବାହାରିଲାନି । ଶେଷରେ କଳା ପଥରଟିଏ ବାହାରିଲା ।

ଆଦେନା ପାରେକ୍ କାଲ୍ୟା କାଲ୍ ପାସିତ୍ । ଆଦ କାଲ୍ଦା ଦୋଡି ବସୁମତୀ ପେଗଡ଼ି ମାନ୍ତାଲ । ବାରା ଭାଇଲୋଡ଼ ସାତ୍‌ଦିନା ସାତ୍ ନର୍‌କା ପାୟ୍‌ସି କାଡ୍‌ତୁଡ୍ । ଶେଷତେ ଅରଡ୍ ଭାଇହାଡ଼ାନା କୁଞ୍ଚ ବସୁମତୀ ପେଗଡ଼ି ଦାଁ ପାଟା ଲାପା ଗାଡ୍‌ତୁ । ଆଗ୍‌ଡ଼ାଛିନ୍ ଆଛାୟ ପେନ୍‌କ୍ ପାସିତୁଁ । ଆରୁ କୂଆତେ ଏର ନିନ୍ଦ୍‌ତା । ପେନ୍‌କ୍ ମୁଣ୍ଡ ଜାନଡ଼ ଭାଇଲ ଡ଼କୁନ୍ ପାଇସି ଅତୁଡ୍ । ଆଦମାନେଏ ଲୋଡ଼ କୂଆ ଲାପାଡ଼ାହଲେ ପାର ମିର୍‌ତୁଡ୍ । ତେବେଲେ ଗାଲା ଅଲଡ଼କୁନ ଛାଣ୍ଡି କେଓ୍ୱୁଁ । ଅଲଡ଼୍ ମାନେଏ ଲଡ଼୍‌କୁନ୍ ହୁଡ଼ତେକ ଡୁଓ୍ୱାହ୍ ଲେହକା ପୁଡସି ଅନ୍ଧୁ ।

ସେ ପଥର ତଳେ ବସୁମତୀ କନ୍ୟା ରହୁଥିଲେ । ବାର ଭାଇ ସାତ ଦିନ ସାତ ରାତି ଧରି ତାକୁ ଭାଙ୍ଗିଲେ । ଶେଷରେ ଜଣେ ଭାଇର ଶାବଳ ବସୁମତୀ କନ୍ୟାର ପେଟରେ ଫୁଟିଗଲା । ସେଥିରୁ ବହୁତ ଦେବତା ବାହାରିଲେ ଓ କୂଅଟି ପାଣିରେ ପୁରିଗଲା । ଦେବତାମାନେ ତିନି ଭାଇଙ୍କୁ ଧରିନେଲେ । ଅନ୍ୟମାନେ କୂଅ ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ଡ଼େଇଁଗଲେ । ହେଲେ ଦେବତାମାନେ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ମଣିଷକୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ବାଘ ପରି ତାଙ୍କୁ ମାଡ଼ି ବସୁଥିଲେ ।

ହେଡ୍ଡେତା ମାଟାତେ ଶୁକ୍ରଗୁରୁ ମାଞ୍ଜକ୍ ମାତଡ଼୍ । ଅଡ଼୍ଇଦ୍ ପାଲ୍ଲୋତୁନ୍ କେଞ୍ଜାତୁଡ଼୍ । ଅଡ଼୍ ବାରାଟାନ୍ ଗାଡ଼ା ପାଇସି କରକ୍ ପାଦି ନାଡ଼୍ହେଲ୍ ପାଇସି ପେନ୍କୁନ୍ କଜ୍ କିଲା ହାତୁଡ଼୍ । ଶୁକ୍ର ଗୁରୁ ପେନକୁଦ୍ ବେଟେ ମାତୁଡ଼୍ । ଅଡ଼୍ କିଲ୍ସି କିଲସି ଅନା କାଲ ଦିଗା ଆଡ଼୍ସି ଇତୁଡ଼୍ । ନନ୍ନା ନିୟା କାଜେ ତିନ୍ଦାନା ତାଛିତାନା । ଏଦେକ୍ ମାନେଏ ଲଡ଼୍କୁନ୍ ତିନ୍ ମାଟ୍ । ପେନ୍କ୍ ଲଡ଼୍ ହାଡ଼ିକ ଆତୁଡ଼୍ । ଗାଡ଼୍ ଥିଗା ମାନ୍ଦଲେ ତିନ୍ଦାନାକୁନ୍ ତିତୁଡ଼୍ । ଶୁକ୍ରଗୁରୁ ଇତୁଡ଼୍ । ଏଦେକ ଗଦବା ମାନେଏ ଲଡ଼୍ ଇଦାନେ ତିନ୍ଦାନା ହିୟାନୁଡ଼୍ ଅଲଡ଼୍ ମିକୁନ୍ ପୂଜା କିୟାନୁଡ଼୍ । ଆଦେ ଦିନା ତାହଛିନ୍ ଗଦବା ମାନେଏ ଲଡ଼୍ ପେନ୍କ୍ କୁନ୍ ପୂଜା କିୟାନା ସୁରୁ କିତୁଡ଼୍ ।

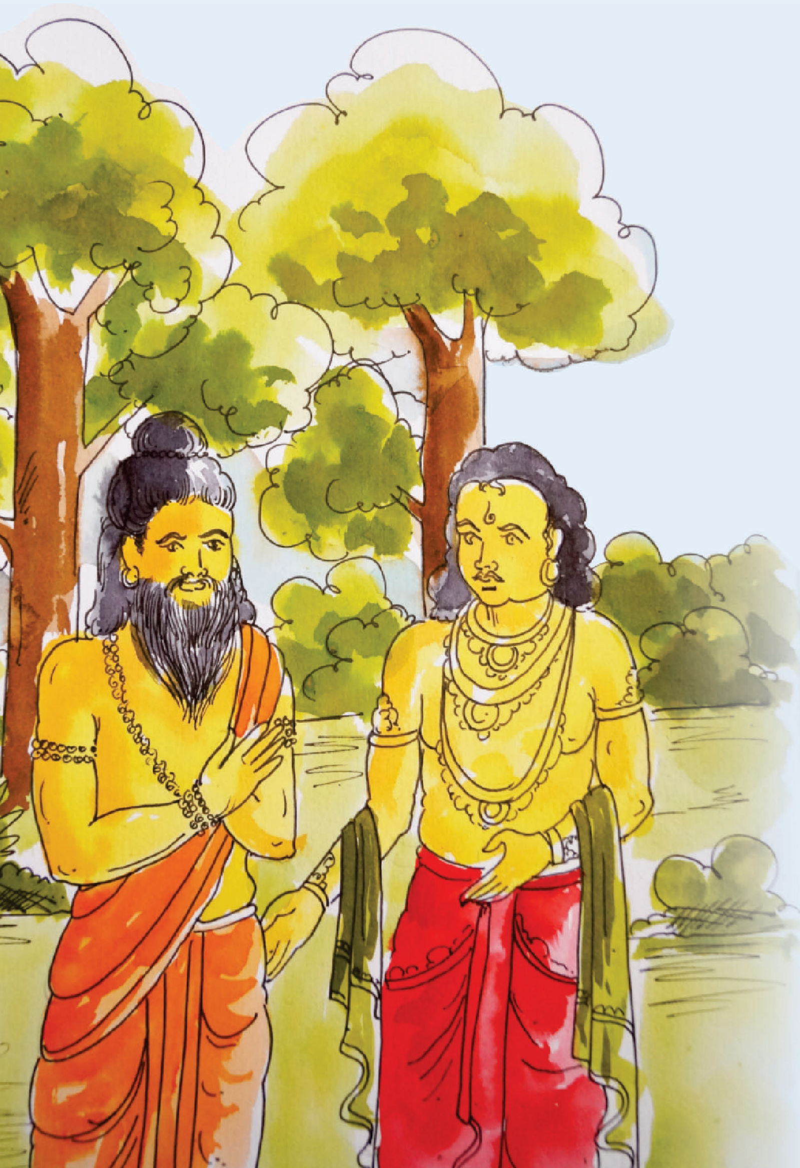

ପାଖ ପାହାଡ଼ରେ ଶୁକ୍ର ଗୁରୁ ରହୁଥିଲେ । ସେ କଥା ଶୁଣିଲେ । ସେ ବାରୋଟି ଶଗଡ଼ରେ ଅଣ୍ଡା, ଘୁଷୁରୀ ଓ ନଡ଼ିଆ ଧରି ଦେବତା ମାନଙ୍କୁ ଖୋଜିଲେ । ଶୁକ୍ର ଗୁରୁ ଦେବତା ମାନଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ସେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ତାଙ୍କ ପାଦ ତଳେ ପଡ଼ି କହିଲେ, ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଆଣିଛି । ଏବେ ମଣିଷ ମାନଙ୍କୁ ଖାଅ ନାହିଁ । ଦେବତାମାନେ ଖୁସି ହେଲେ । ଶଗଡ଼ରେ ଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ । ଶୁକ୍ର ଗୁରୁ କହିଲେ ଏଥର ଗଦ୍ବାମାନେ ଏମିତି ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ଦେବେ । ସେମାନେ ତମ ମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବେ । ସେହିଦିନ ଠାରୁ ଗଦବାମାନେ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ତୁରାଇ ମାଇ ଆଡ଼ତାପାଲୋ (ତୁରାଇ ମାଇର ପରିବାର)

ତୁରାଇ ମାଇ ପାଦର୍ ତଡ଼ ଅରଡ଼ ଲାୟଡ୍ ମାତଡ଼ା ଅଡ଼ ସାବ ଦିନା ପାନ୍ଧାଁ ଜାଲକ୍ ଅଗସି ସାବଦିନା ପିଁଟେ ଜଂକାନା ଅନା କାମ ଆନ୍ଧ୍ । ଅଡ଼ ଉଣ୍ଡି ସୁନ୍ଦରୀ ଲାୟ୍‌ଦାଲ୍ ତୁନ୍ ବିହାୟ ଆତୁଡ଼୍ । ଲାୟ୍‌ଦାଲ୍ ଅନ୍ ଖରାପ୍ ବେବାର୍ କିସକ୍ ମାତାଲ୍ା ନିମା ଲତା ପାଲ୍ଲୋଦୁନ୍ ବୁଜେ ମାୟୱି । ସାବ୍ ଦିନା ନିମା ପିଟେଁ ଜକ୍‌ଲାତି । ଇଦାନ୍ ଇଞ୍ଜି ଅନ୍ ଲତାହ୍‌ଲେ ପାସିହଛିତ୍ । ଅଡ଼ ଲାୟଡ୍ ବାହ୍‌କିଖା ଇଞ୍ଜି ବାହ୍‌ଡ଼ି ହାତୁଡ଼୍ । ନାର୍‌ଖା ଏକ୍‌ଦାମ ଗରିପ୍ ହାଲ୍‌ତେ ହିକେହାକେ ?

ତୁରାଇ ମାଇ ନାମକ ଜଣେ ଯୁବକ ଥିଲା । ସେ ଦିନସାରା ଫାଶ ବସାଇ ଅବା ତୀର ମାରି ଚଢ଼େଇ ମାରୁଥିଲା । ସେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅକୁ ବିଭା ହୋଇଗଲା । ଝିଅଟି ତାକୁ ଖରାପ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲା । କହୁଥିଲା ତୁମେ ଘର କଥା କିଛି ବୁଝୁନ । ସବୁବେଳେ ଚଢ଼େଇ ମାରୁଛ । ଏହା କହି ତାକୁ ଘରୁ ବାହାର କରିଦେଲା । ପିଲାଟି କଣ କରିବ ଭାବି ସେ ବାହାରକୁ ଗଲା । ରାତିରେ ଦୀନହୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ଏଣେତେଣେ ବାରଣ୍ଡାରେ ଶୋଇଲା । ତା ପରଦିନ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ସେମିତି ବ୍ୟବହାର କଲା । ସେ ଘରୁ ବାହାରିଗଲା ।

ମାଣ୍ଡାତେ ରାମ୍ବୁତଡ଼୍ । ତାନା ପାରେକ୍ ଦିନା ଆଛ୍‌ରେ ହାଲ୍ କିତୁ । ଅଡ଼୍‌ଲତାହ ପାସିସି ହାତୁଡ଼୍ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ଆଡ଼୍‌ହାଡ଼୍‌ନାପାଲ୍ଲୋ ସାହେ ମାଇଲା ପାରଡ଼୍ । ନାର୍‌ଖାତେ କାମନା ତିକେ ହାତୁଡ଼୍ । ପିଟେଏଁ କଜି କିତୁଡ଼୍ । ଅନା କାରମ୍ ଦୁନ ନିନ୍ଦା କିତୁଡ଼୍ ଆରୁ ଆଛାୟ କିଲ୍‌ତୁଡ଼୍ । ପେନ୍‌କ୍‌ନଡ଼୍ ଅରଡ଼୍ ଜାଦୁଗର୍ ମାନ୍ଧୁଡ଼୍ । ଅନାପାଦର୍ କନଗ୍‌ର ମାନ୍ଧ । ଅଡ଼୍ ଜାଦୁଗାର୍ ହିସାପତେ ଜାନ୍‌ତିନ୍ ମାତାଡ଼ା । ଅନାଅଡ଼୍ ମାଦେୟ ନା କିଲାନା କେଞ୍ଜାତୁଡ଼୍ । ହିଗାୱ୍ୱାସି ପୁଛେ ମାତୁଡ଼୍, ଓ୍ୱାହା ନିୟାଁ ଦୁଃଖ ବାତା ଆନ୍ଧ୍? ନିମା ଇଦାନେ କିଲାତେ ବାଁକାଜେଁ? ପେକାଲ ସାବୋୟ ପାଲ୍ଲୋଁ ଓ୍ୱାହତୁଡା ସାବୋୟ ପାଲ୍ଲୋଁ କେଞ୍ଜସି ଇତୁଡ଼୍ ହାରବାର ଆୟମା ।

ଦିନେ ସ୍ଥିର କଥା ସହି ପାରିଲାନି । ରାତିରେ ବଣକୁ ଗଲା । ପକ୍ଷୀ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସିଏ ଭାଗ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦା କଲା ଓ ଜୋରରେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଦେବତାଙ୍କର ଜଣେ ଯାଦୁଗର ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ନାଆଁ କୁନଗୁର ଥିଲା । ସେ ଯାଦୁଗର ହିସାବରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଥିଲେ । ସେ ପିଲାଟିର କାନ୍ଦଣା ଶୁଣିଲେ । ତା ପାଖକୁ ଆସି ପଚାରିଲେ, କହ ତୋର ଦୁଃଖ କଣ ? ତୁ ଏମିତି କାନ୍ଦୁଛୁ କାହିଁକି ? ପିଲାଟି ସବୁ କଥା କହିଲା । ସେ ସବୁ କଥା ଶୁଣି କହିଲେ, ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନି । ମୁଁ ଏହାର ପ୍ରତିକାର କଥା କହିଦେବି ।

ନନ୍ନା ତେନା ବିଛାର ଦା ପାଲ୍ଲୋ ୱ୍ୱାହଛିକା । ଯାଦୁଗାର୍ ତାଲାତାହଲେ ଉଦ୍‌ଟାନ୍ କାଲ ତାତୁଡ଼୍ ମେନ୍ଧଲ୍ ତାହ୍‌ଲେ ହୁଡ୍ଡୁକ୍ ମେୟୁଲ ପାସିହତୁଡ଼୍ ରାଣ୍ଡଟାନ ପିପ୍‌ଡ଼ି ଆଖୃତେ ଆଦେନ ଛିପ୍‌ଟା କିସିତୁଡ଼୍ । ଆଦେନ୍ କିସ୍‌ତେ କାଡ଼ିହତୁଡ଼୍ । ଆଦ୍ ନିର୍‌ଦୁନ୍ ପେଖାନ୍ ହିତୁଡ଼୍ । ଇତୁଡ଼୍ ଇଦ୍ ଗୁଣ୍ଡା ଅସି ନିୟା କଇତାଡ଼୍ ତିନ୍ଧା ନାତେ ତାସିକି । ବାଦାନ୍ କି ଇଦେନ ହୁଡ଼୍‌ମାକି । ପେକାଲ ଅନ୍ନା ପାଲ୍ଲୋ କେଞ୍ଜସି ଲତେ ୱ୍ୱାତୁଡ଼୍ । ଅନା ଇନ୍ଧାନା ଅନୁସାର୍ ଦେ ତିନ୍ଧାନା ଜିନିଷ ଦେତାନ୍ ମିଶାହ୍ କିସି ତୁଡ଼୍ । ଏଦାଁର ତାନା କିୟତାଡ଼୍ ଅନ୍ ଆଛାଡ଼ା ପାଲ୍ଲୋ ଅଡକତ୍ । ପେକାଲ୍ ଗୁରୁନ୍ ବିଗା ୱ୍ୱାତୁଡ଼୍ ଆରୁ ଅନାଓ୍ୱ ଶିଷ୍ୟ ଆତୁଡ଼୍ ।

ଯାଦୁଗର ମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଟିଏ ବାଳ ଆଣିଲେ । ଦେହରୁ କିଛି ମଳି ବାହାର କଲେ । ଦୁଇଟି ପିପଳି ପତ୍ରରେ ତାକୁ ଗୁଡ଼ାଇଲା । ତାକୁ ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ିଲା । ସେ ପାଉଁଶକୁ ପିଲାଟିକୁ ଦେଲା କହିଲା- ଏହି ଗୁଣ୍ଡ ନେଇ ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଖାଇବାରେ ପକାଇ ଦିଅ । ଯେମିତି ସେ ଏହା ନ ଦେଖେ । ପିଲାଟି ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଘରକୁ ଆସିଲା । ତାଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ଜିନିଷଟାକୁ ମିଶାଇ ଦେଲା । ଏଥର ତା ସ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ ଭଲ କଥା କହିଲା । ପିଲାଟି ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଅସିଲା । ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ହେଲା ।

କାଚ୍‌କାଚଇଁ ପେନ୍‌କ୍ ଆରୁ ନାତିନ୍ ପେଗଡ଼ି (ଦେବତା ମଣିଷ ବାହାଘର)

ଆଦ୍ ଆଚାଏ ଦିନା ଦଡ଼ିତା ପାଲ୍ଲୋ । ଉଣ୍ଡି ଜାନା ଗଦବା ମିତାଡ଼୍ ଅନା ନାତିହାଡ଼ିନ ସୁଦା ମାନ୍ଦୁଁ । ଆଓ୍ୱ ବେରେଣ୍ଡି ମାଟା ତିଗା ମାଞ୍ଜିକ୍ ମାତାଁ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ଆଶାଢ଼ୀ ବୁରିୟା ପେନ୍ ମିତାଡ଼୍ ଦୁନ୍ ହୁତିଲା ଓ୍ୱାତ୍ । ଆଦ ନୁକାଁ ଦାଡ଼ଙ୍ଗ ମାଲା ସାଙ୍ଗେ ଇନାମ୍ ହିୟାନ୍ କାଜେ ତାତ୍ । ମିତାଡ଼୍ ଆଦେନ ଉଞ୍ଜିତ୍ । ଇତ ନା କାଜେ ଲାନ୍ଧା ବାଁ କାଜେ ତାଚି ମାତାନି । ପେନ୍ ଇତ୍ । ନାନ୍ନା ନିଓ୍ୱା ନାତ୍ ନିନ୍ ତୁନ୍ ବିହାୟ ଆୟାନ୍ କାଜେ ମନ୍ କିତାନା । ମିତାଡ଼୍ ଇଦ୍ ପାଲ୍ଲୋ କେଞ୍ଜସି ରିଷ୍ ଆତ୍ ଆଦ୍ ଜିଟ୍‌କା କାୟଷୁସୁର ତାଚି ପେନଦୁନ୍ ହାଲ୍‌ହିତ୍ । ଆଦେନା ବାଡଙ୍ଗ ସାୟାନା ଜାଗାତୁନ ଅହ୍‌ଚିତ୍ ଆଦ କଲ୍‌ହାଡ଼୍ କିଷି ଇତ୍ ନାଓ୍ୱା ନାତି ହାତେକ୍ ନାନା ବହୁନ୍ କିସି ମାନ୍ଦକା ।

ସେ ଅନେକ ଦିନ ତଳର କଥା । ଜଣେ ଗଦବା ବୁଢ଼ି ତା ନାତୁଣୀ ସହିତ ରହୁଥିଲା । ସେମାନେ ବୋରେଣ୍ଡି ପାହାଡ଼ରେ ରହୁଥିଲେ । ଦିନେ ଆଶାଢ଼ୀବୁରିୟା ଦେବତା ବୁଢ଼ୀକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ । ସେ ଚାଉଳ ମଦ (ହାଣ୍ଡିଆ) ସାଙ୍ଗରେ ଉପହାର ଦେବାକୁ ଆଣିଥିଲେ । ବୁଢ଼ି ତାକୁ ପିଇଲା । କହିଲା, ମୋ ପାଇଁ ହାଣ୍ଡିଆ କାହିଁକି ଆଣିଥିଲ ? ଦେବତା କହିଲେ ମୁଁ ତୁମ ନାତୁଣୀକୁ ବିଭା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ବୁଢ଼ି ଏକଥା ଶୁଣି ରାଗିଗଲା । ସେ ପହଁରା ଆଣି ଦେବତାଙ୍କୁ ପିଟିଲା । ତାଙ୍କ ମଦ ଜାଗାଟିକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଲା । ସେ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲା । ମୋ ନାତୁଣୀ ଚାଲିଗଲେ ମୁଁ କେମିତି ରହିବି ।

ପେନ୍ ହାତେହାତ୍ । ଅଡ୍ ହନ୍ଦଲେ ପାରେଖ୍ ପେଗଡ଼ିଦା ଚେତା ଡୁବେମାତ୍ । ମିୟତାଡ୍ ତାନାବୁଲ୍ ବୁଜେ ମାତ୍ । ଆଦ୍ ପେଗଡ଼ି ଦା କାରଲାହି ହୁଡ୍‌ତ୍ । ପେଗଡ଼ି ହାସିୟାଲ୍ ଇଞ୍ଜି ପେନ୍‌ତୁନ୍ ଖୋଜିକିତ୍ । ପେନ୍‌ତୁନ୍ ଆୱାହ୍ । ପାଲେକ୍ ଗୁନିୟା ନିଗା ହାତ୍ । ୱନ ସାବତୁନ ୱାହଚିତ୍, ଦିଶାରୀ, ଇତୁଡ୍ । ଇଦ୍ ଉନ୍‌ଟାନ୍ ହଜର ଗଟ୍‌ନା ଆନ୍ଦ୍ । ପେନ୍ ନିୱା ନାତିନ୍ ତୁନ୍ ବିହାୟ ଆଇଲା ମାନ କିସ୍‌ମାତାଲ । ନିମା ମାତଡ୍ ଆଦ୍ ପାଲ୍ଲୋ କେଞ୍ଜାୱା ନିମା ରାଜି ଆୟାନା ମାତା । ନିମା ଉନଟାନ କାମ୍ କିମ୍‌ ହାରି ପାସ୍‌ହାଟ୍ । ଦୁଲହିଁ ଦୁଲ୍‌ହାଁ ହାଣ୍ଡାନୁଡ୍ । ଆଦାନେ ବିହାୟ ଆନ୍ତାଲ ଆଦାନେ ଆୟାଲା ଦୁଲହାଲ ମାନ୍‌ଡ୍ । ଆଦ ପେନ୍‌ଦା ପାଦ୍‌ରତେ ଆୟାଲା ମିତାଡ୍ ଆଦାନେ କିତ୍ । ଇତ୍ ପେଗଡ଼ି ସାମନ ଆଷି ହାତ୍ । ଆଦ୍ ଐସରିକ୍ ଶାକ୍ତି ପାଡ଼ତ୍ ଆରୁ ସେୱା କିତ୍ ।

ଦେବତା ଚାଲିଗଲେ । ସେ ଯିବା ପରେ ଝିଅଟିର ଚେତା ବୁଡ଼ିଗଲା । ବୁଢ଼ି ତାର ଭୁଲ ବୁଝିଲା ସେ ଝିଅ ଅବସ୍ଥା ଦେଖିଲା । ଝିଅଟି ମରିଯିବ ବୋଲି ଭାବି ଦେବତାଙ୍କୁ ଖୋଜିଲା । ହେଲେ ପାଇଲାନି । ଶେଷରେ ସେ ଦିଶାରୀ ପାଖକୁ ଗଲା ଓ ତାକୁ ସବୁ କହିଲା । ଦିଶାରୀ କହିଲା, ଏହା ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତର ଘଟଣା । ଦେବତା ତୁମ ନାତୁଣୀ ବିଭା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ । ତୁମେ ସେ କଥା କଲନି । ତୁମେ ରାଜି ହୋବାର ଥିଲା । ତୁମେ ଗୋଟିଏ କାମ କର । ବାଟ ବାହାର କର । ବରଯାତ୍ରୀ ମାନେ ଯିବେ । ଯେମିତି ବାହାଘର ହୁଏ ହେବ । ବର ରହିବନି । ହେଲେ ସେହି ଦେବତାଙ୍କ ନାମରେ ହେବ । ବୁଢ଼ିଟି ତାହାହିଁ କଲା । ଝିଅଟି ସମନ ହୋଇ ମଲା । ସେ ଐଶ୍ୱରୀକ ଶକ୍ତି ପାଇଲା ଓ ତାକୁ ପୂଜା କଲେ ।

ରାଜାରାନୀ ନାଁ ପାଲ୍ଲୋ (ରାଜାରାଣୀଙ୍କ କଥା)

ଟିପାଲି ସାହାଡ଼୍ ଦେ ଶୋଇ କନ୍ଧ ପାଦର୍ ତୋଡ଼୍ ଓରୋଡ଼୍ ରାଜାଲ୍ ମାତୋଡ଼୍ । ରାଜା ନାଁ ମୁଣ୍ଡ୍ ଜାନା ରାନୀ ମାତାଁ ଆଉର୍ ସାତ୍ ଜାନୋଡ଼୍ ପେକଡ଼୍ ମାତୋଡ଼୍ । ଅମର୍ ପୁଡ଼ା ତଡ଼୍ ରାଜାଲ୍ ମାତୋଡ଼୍ ବାଲୋଡ଼୍ ସିଂ । ଓ୍ୱଡ଼୍ ଉଣ୍ଡିଦିନା ଟିପାଲି ସାହାଡ଼୍ ଦେ ଓ୍ୱାସି ହଜର ରାନୀଦୁନ୍ ଅତୁଡ଼୍ । ଇଦ୍ ପାଲ୍ଲୋଦୁନ୍ ବୋଡ୍ଡେ ପୁନଡ଼୍ ଆତୁଡ଼୍ । ରାଜା ଶୋଇ କନ୍ଧ ଚେଲା ଚାମ୍ଡ଼ାଁ ଲୋଡ଼କୁନ୍ ପାଇସି ରାନୀନ ଖୋଜି ଖିଲା ହାଥୁଡ଼୍ । ଓ୍ୱଡ଼୍ ଆଚାୟ ସାହାଡ଼୍ ଖୋଜି ଖ୍ୱିତୁଡ଼୍ ତାବଲେ ଗାଲା ରାନୀନା ଖବର ମିଡେ । ଆକ୍ରିତେ ଆମର ପୁଡ଼ା ପହଂଚେ ମାତୁଡ଼୍ । ଅଡ଼୍ଲୋଡ଼୍ ରାଜୟୋର ବାନ୍ଧା ଡିଗା ମାନ୍ଧାନା ବାନାହ୍ କିତୁଡ଼୍ । ଇଦ୍ ସାହାଡ଼୍ ଦେ ହାଥୁଡ଼୍ ଆଉର ଡେଡ଼ା ଆତତୁଡ଼୍ ।

ଟିପାଲି ସହରରେ ଶୋଇ କନ୍ଧ ନାମରେ ରାଜା ବାସ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ତିନିଜଣ ରାଣୀ ଥିଲେ ଓ ସାତୋଟି ପୁଅ ଥିଲେ । ଅମରପୁରର ରାଜା ଥିଲେ ବାଲୋଡ଼ ସିଂ । ସେ ଦିନ ଟିପାଲି ଆସି ବଡ଼ ରାଣୀକୁ ନେଇଗଲେ । ଏକଥା କେହି ଜାଣି ପାରିଲେନି । ରାଜା ଶୋଇ କନ୍ଧ ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ ନେଇ ରାଣୀଙ୍କୁ ଖୋଜିବାକୁ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ରାଜ୍ୟ ଖୋଜିଲେ ହେଲେ ରାଣୀଙ୍କ ସନ୍ଧାନ ପାଇଲେନି । ଶେଷରେ ଅମରପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ରାଜ୍ୟର ହ୍ରଦ ପାଖରେ ଡ଼େରା ପକାଇଲେ । ସୈନ୍ୟ ମାନେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଖାଇବା ଜିନିଷ ତିଆରି କରୁଥିଲେ ।

ଚେଲା ଚାମଡ଼ା ଲୋଡ଼୍ ମାଇଦେନା ତିନ୍ଦାନ କାଜେ ଜିନିଷ ବାନାହ କିଷୋକ ମାତଡ଼୍ । ଇଛେକାୟ୍ ଆମର ପୁଡ଼ା ତିଗା ଆଉତୁଡ଼୍ । ଆଟକାୟ ଆମର ପୁଡ଼ା ତୋଡ଼ ରାଜାନ୍ ଆଡ଼୍ହାଡ଼ି ନାହାୟ ଖି୍ଲା ଓ୍ୱାସି ମାତାଲ୍ । ରାଜାଲ୍ ତାନା ହେଡ୍ଡେ ହାଥୁଡ଼୍ । ତାନ୍ ଆଛାୟ ଆଛା ଆଛାଡ଼ାଁ ଜିନିଷ ହିକା ଇନ୍‌ଜି ଇତୁଡ଼୍ । ତାନା ହିଗ୍‌ଡ଼ା ହଟିନ୍ ରାନୀନା ଖବର୍ ପାଡ଼୍‌ତୁଡ଼୍ । ରାଜାଲ୍ ଇଦ୍ ପାଲ୍ଲୋ କେନ୍‌ଟି ଅମର୍ ପୁଡ଼ା ଲେହିଲା ଚେଲା ଚାମ୍‌ଡ଼ା ଲୋଡ଼୍ କୁନ୍ ଆଦେଶ୍ ହିତୁଡ଼ । ଯୁଦ୍‌ଦାଁ ବାଜାଁ ଗାଡ଼୍‌ଜ୍‌ତୁଁ । ଚେଲା ଚାମ୍‌ଡ଼ା ଲୋଡ଼୍ ଅମର ପୁଡ଼ା ସାହାଡ଼ଡେ ଦିଁଗା ହଡ଼ିଇ ତୁଡ଼୍ । ଯୁଦ୍ଧ ଆତ୍ । ସେନାଲଡ଼୍ ଆଦା ମାନେନ୍ ଜନ୍‌ସିତୁଡ଼୍ । ଅଡ଼ା ମୁଲ୍‌ପେ ତିନ୍ଦାନା ବେରା ଆତ୍ । ଯୁଦ୍ଧ ବନ୍ଦ ଆତ୍ । ତାନା ପାଜା ଦିନା ଆଉର୍ ଆଧା ଜାନ୍ ମାନେଏ କୁନ୍ ଝକ୍‌ସି ତୁଡ଼୍ । ଆଗ୍ ଡ଼ାହଟିନ୍ ରାନୀନ୍ ତାଛି ଆପୁନା ସାହାଡ଼ ଦିଗା ଓ୍ୱାତୁଡ଼୍ । ଆଧା ହାରିତେ ରାଜାନ୍ ଏର୍ ଉଣ୍ଡିଲା ଓ୍ୱାହ୍‌ତ । ଉଡ଼୍ ଉଣ୍ଡିଟାନ୍ ବାନ୍ଦା ହୁଡ଼୍‌ତୁଡ଼ । ଓନ ଇଛର ଏର ଉଣ୍ଡି ଓ୍ୱାହଛି ମାତାକି ଓଡ଼ ବାନ୍ଦାନା ଏର ଦୁନ୍ ଉଟୁ ଆଦେ ବାନ୍ଧା ଯାଦୁ ବାନ୍ଧା ମାତାଲ୍ । ଏର୍ ଉଟୁଡ଼୍ ତାହଲେ ବାନ୍ଦା ଦିଗଡ଼ା ଯାଦୁ ବିଦ୍ୟା ସାବ୍ ରାଜା ନିଗା ହଡ଼ିତ୍ । ଆଖି୍ରିତେ-ବାନ୍ଧା ଅତ୍‌ତୁ । ରାଜାଲ୍ ଲୋତେ ଓ୍ୱାସି ଓନୋଡ଼୍ ସାତ୍ ଜାନୋଡ଼ ମାର୍‌ହାଡ଼ାଲୋଡ଼୍ କୁନ୍ ଯାଦୁ ବିଦ୍ୟା ଖାରିହ୍ ତୁଡ଼୍ । ଓ୍ୱାଲୋଡ଼ ପେହଲି ଯାଦୁବାଲା ଲୋଡ଼୍ ଆତୁଡ଼୍ । ତାନା ପାଜା ଅଡଲୋଡଲାଁ ଆଛାୟ୍ ଶିଷ୍ୟଲୋଡ଼୍ ଆତୁଡ଼୍ ।

ଏତିକିବେଳେ ଅମର ପୁରର ରାଜଙ୍କ ବାରିକର ସ୍ତ୍ରୀ ସେଠାକୁ ଗାଧୋଇବାକୁ ଆସିଲା । ରାଜା ତା ପାଖକୁ ଗଲେ । ତାକୁ ବହୁତ ଉପହାର ଦେବାକୁ କହିଲେ । ତା ପାଖରୁ ରାଣୀଙ୍କ ଖବର ପାଇଲେ । ରାଜା ଏ କଥା ଶୁଣି ଅମରପୁର ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ସୈନ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଯୁଦ୍ଧବାଦ୍ୟ ବାଜିଲା । ସୈନ୍ୟମାନେ ସହରକୁ ପଶିଲେ । ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ସୈନ୍ୟମାନେ ଅଧେଲୋକ ମାରିଦେଲେ । ସେମାନଙ୍କ ରାତି ଖାଇବା ସମୟ ହୋଇଗଲା । ଯୁଦ୍ଧ ବନ୍ଦ ହେଲା । ତା ପର ଦିନ ଅଧେ ଲୋକଙ୍କୁ ମାରିଦେଲେ । ରାଣୀଙ୍କୁ ଆଣି ରାଜ୍ୟ ଫେରିଲେ । ବାଟରେ ରାଜାଙ୍କୁ ଶୋଷ ହେଲା । ସେ ଗୋଟିଏ ଝରଣା ଦେଖିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଏତେ ଶୋଷ ହେଉଥିଲା ଯେ ସେ ଝରଣାର ପାଣି ପିଇଲେ । ସେଇ ଝରଣା ଯାଦୁ ଝରଣା ଥିଲା । ପାଣି ପିଇବାରୁ ଯାଦୁ ବିଦ୍ୟା ତାଙ୍କ ଦେହକୁ ଗଲା । ଶେଷରେ ଝରଣାଟି ଶୁଖିଗଲା, ସେ ଘରକୁ ଫେରି ସାତ ପୁଅଙ୍କୁ ଯାଦୁବିଦ୍ୟା ଶିଖାଇଲେ । ସେମାନେ ପ୍ରଥମ ଯାଦୁଗର ହେଲେ । ପରେ ତାଙ୍କର ଅନେକ ଶିଷ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ।

ପାଇସାତା ଜାନୁମ୍ ପାଲ୍ଲୋ (ପଇସା ଜନ୍ମ କଥା)

ଆଚାୟ ଦିନା ଦା ପାଲୋ । ଆଚକା ପଇସାଁ ମାନ୍ୱାୟ ମାତାଁ । ସୀମା ରାବାନ୍ ଆରୁ ସୀମା ରାନୀନ୍ ବଗବାନ୍ ଉନ୍‌ଟାନ୍ ରାଜ୍ ହିତ୍ । ରାଜ୍ ତା ହାଲ୍‌ଚଲ୍ ବୁଝେ ମାଇଲ ଅରଡ୍ ଦିୱାନ୍ ମାତୋଡ଼ୁ । ଅଡ୍ ସାବୟ୍ କାମ୍ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ କିନ୍ଦୁଡ୍ । ତବ୍ ଜିନିଷ ଆସାନା / ମମାନା କାଜେ ନାହଲେ ଆଉଡ୍ କାମଦେ ଦିୟାନ୍ କାଜେ ଆଲଗା ଉପାୟ ହିଲେ । ବାଁ କାଜେ କି ଆଚକା ପାଇସାଁ ହିଲେ । ତେବେ ସୁବିଧାଦେ କାମ୍ମାଇ ପାରେ । ଆସକ୍ ମାତା । ଉଣ୍ଡିଦିନା ମହାପୁରୁ ଭାନୀନ୍ ଉଣ୍ଡି ଚାନ୍ଦି ମାଟାଦେ ଅତ୍ ।

ପୁରୁଣା ଦିନର କଥା । ସେତେବେଳେ ଟଙ୍କା ନଥିଲା । ସୀମା ରାଜା ଓ ସୀମା ରାଣୀଙ୍କୁ ମହାପ୍ରଭୁ ରାଜ୍ୟଟିଏ ଦେଲେ । ରାଜ୍ୟର ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝିବାକୁ ଜଣେ ଦିୱାନ ଥିଲେ । ସେ ସବୁକାମ ଠିକ ଭାବରେ କରୁଥିଲେ । ହେଲେ ଜିନିଷ କିଣାବିକା ବେଳେ ଅବା ଅନ୍ୟ କାମରେ ଦେବାପାଇଁ କୌଣସି ବାଟ ନଥିଲା କାରଣ ସେତେବେଳେ ଟଙ୍କା ନଥିଲା । ତେଣୁ ସୁବିଧାରେ କାମ ହୋଇପାରୁନଥିଲା । ଦିନେ ମହାପ୍ରଭୁ ରାଣୀଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ରୂପା ପାହାଡ଼କୁ ନେଲେ ।

ରାନୀନ୍ ଦିବାଁ ଦିବାଁ ଘନ୍ଧି ତହ୍ ତୁଁ । ଇଉ ସବ ଘନ୍ଦି ଆନ୍ଦ୍ । ତାନା ପାରେକ୍ ସୋନା ମାଟା ତିଗା ଅତ୍ । ଆଗା ଦିର୍ବା ସୋନା ହୁଡ୍ ତୁ । ଆଲୋଡ଼୍ ପାରେକ୍ ଲତେ ମାଲ୍ତୁଡ଼୍ । ମହାପ୍ରଭୁ ରାନୀନ୍ ପାଇସା ବାନାହ କିୟନ୍ କାରିହ୍ ଛିତୁଡ଼୍ । ରାନୀ ସନା ଛାନ୍ଦୀ ଆରୁ ତମ୍ବା ଆପୁନା ସାହାଡ଼୍ ଦେ ତାତ୍ ଆପେଡ଼େ ପାଇସାଁ ବାନାହ୍ ଚିଡୁତ୍ । ହାନ୍ଦାନା ୱାଡ଼ା ୱାଡ଼ାତେ ରାହ୍କ୍ଷୌ ପାଇସା ହିସିକିଟ୍ । ଆଦ୍ ତାହାଲେ ସବାୟ ଗହଡ଼ା ପାଇସା ଦା ଦାନ୍ଧା କିୟାନା ପୁତୁଡ଼୍ । ଆକ୍ରି ଦେ ତାମ୍ ମାଟା ତିଗା ଅତ୍ । ଆଗା ଦିବାଁ ଦିବାଁ ତାମ୍ ହୁଡ଼୍ତୁଁ ।

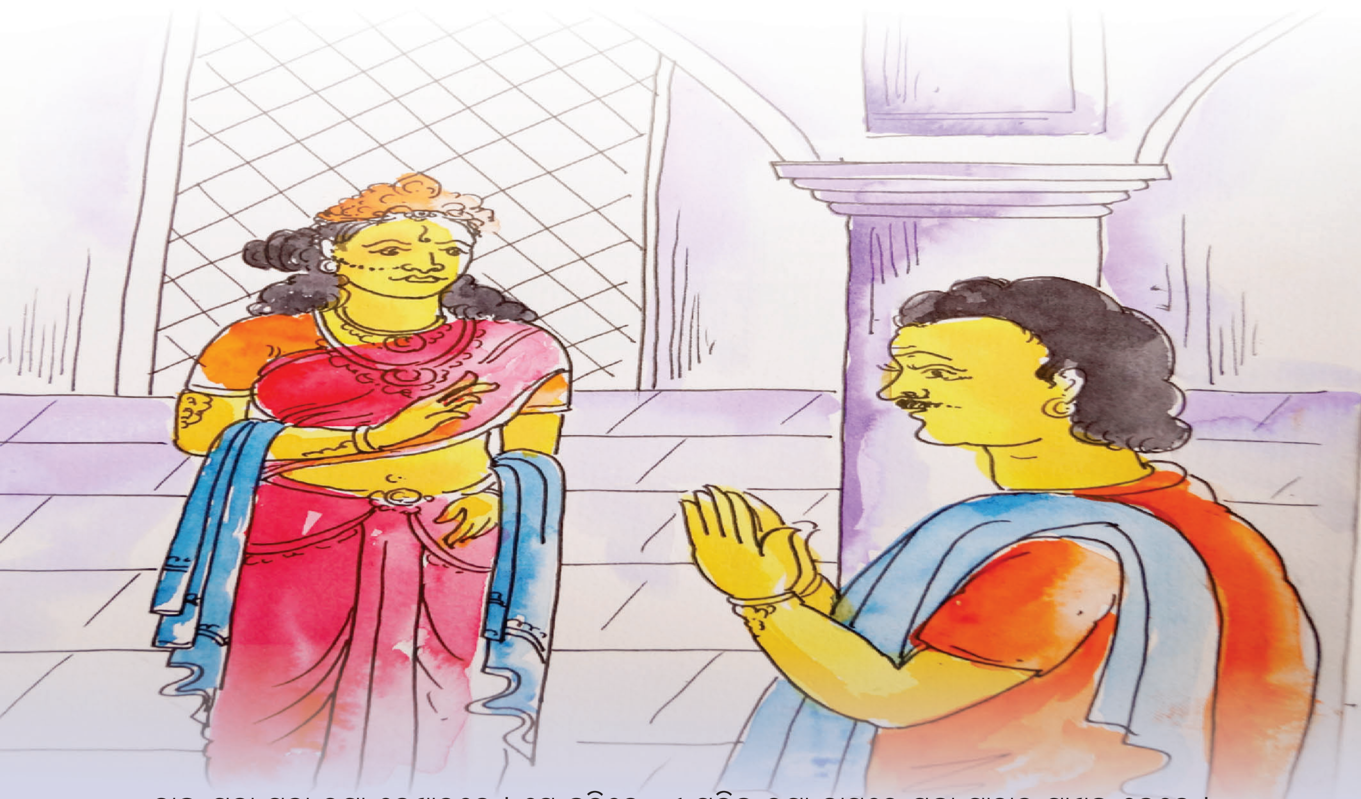

ତାଙ୍କୁ ଗଦା ଗଦା ରୂପା ଦେଖାଇଲେ । ସେ କହିଲେ, ଏ ଗୁଡ଼ିକ ରୂପା ତାପରେ ସୁନା ପାହାଡ଼ ପାଖକୁ ନେଲେ । ସେଠି ଗଦା ଗଦା ସୁନା ଦେଖିଲେ । ଶେଷରେ ତମ୍ବା ପାହାଡ଼ ପାଖକୁ ଯାଇ ଗଦା ଗଦା ତମ୍ବା ଦେଖିଲେ । ସେମାନେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ମହାପ୍ରଭୁ ରାଣୀଙ୍କୁ ଟଙ୍କା ତିଆରି ଶିଖାଇ ଦେଲେ । ରାଣୀ ସୁନା, ରୂପା ଓ ତମ୍ବା ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଆଣିଲେ । ସେଥିରେ ଟଙ୍କା ତିଆରି କଲେ । ତାପରେ ଚପରାଶିକୁ ଟଙ୍କା ଦେଇ କହିଲେ, ଯାଅ ସବୁ ପରିବାରକୁ ଦୁଇ ଶହ ଟଙ୍କା ଲେଖାଁ ଦେଇଦେବ, ସେଇଦିନଠୁ ସଭିଏଁ ଟଙ୍କାର ବ୍ୟବହାର ଜାଣିଲେ ।

କିଶ୍ ବାଦାନ୍‌ତେ ଆତ (ନିଆଁର ଜନ୍ମ)

ଇଦେର୍‌ନା ଦିନ୍‌ମାତା ମାନେଏଲଡ଼ ଆଦ୍‌ହକା କାଛାଂ ହାୱ୍ୱୀ ତିଞ୍ଜାକ୍ ମାତଡ୍ । ଉଣ୍ଡିଦିନା ବାଗ୍‌ୱାନ କାମ୍‌ନା ଲାପା ୱ୍ୱାଲିଶକ୍ ମାତଡ୍ । ୱ୍ୱଡ୍ ଅଲିଶି ଅଲିସି ଥାକେ ମାତୁଡ୍ । ୱ୍ୱଡ଼ ଉନ୍‌ଟାନ ୱ୍ୱାଦୁର ପାଦ୍‌ଲା ଗୋକାତେ ଉଡ୍‌ତୁଡ୍ । ହୁଡୁକ୍ ସମୟ୍‌ତେ ପାଜାୱ୍ୱଡ୍ ଆଛା ଆତୁଡ୍ । ତାନା ପାରେକ୍ ୱ୍ୱନ୍ କର୍ ଅଶତ୍ । ୱ୍ୱ ଡ଼ ଆଟିଲା ମାନ୍ କିତୁଡ୍ । ୱ୍ୱଡ୍ ରାଣ୍ଡ ଗୋନ୍ଧା ଅଦୁର୍ ୱ୍ୱତୁଡ଼ । ଉଣ୍ଡି ଗନ୍ଦା ତୁନ ଆଉର୍ ଗନ୍ଧା ପାରୋ ନହ କତୁଡ଼ । ଆଗଡ଼ାହଛିନ୍ କିଶ୍ ପାଶିତୟ୍ । ଆଗଡ଼ାହ୍‌ଲେ ୱ୍ୱଡ଼ ତିନ୍ଧନା ଜିନିଷ ଆଟତୁଡ୍ । ତାନା ପାଜା ଆଟାନା କିଶ୍ ପାଏଲେ ଥିଗା ଜାଗାତେ କିଶ୍ ମାତା ।

ଏମିତି ଦିନ ଥିଲା ମଣିଷ ସେତେବେଳେ କଂଚା ମାଂସ ଖାଉଥିଲା । ଦିନେ ମହାପ୍ରଭୁ ବଣ ଭିତରେ ବୁଲୁଥିଲେ । ସେ ବୁଲି ବୁଲି ହାଲିଆ ହୋଇଗଲେ । ସେ ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶବୁଦା ମୂଳେ ବସିଗଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେ ସୁସ୍ଥ ହେଲେ । ତା ପରେ ତାଙ୍କୁ ଭୋକ ଲାଗିଲା । ସେ ରାନ୍ଧିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ । ସେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ବାଉଁଶ ନେଲେ । ଖଣ୍ଡିଏକୁ ଅନ୍ୟ ଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଘସିଲେ । ସେଥିରୁ ନିଆଁ ବାହାରିଲା । ଏଥିରେ ସେ ଖାଇବା ଜିନିଷ ରାନ୍ଧିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାନ୍ଧିବା ପରେ ନିଆଁ ଜଳୁଥିବା ଜାଗାରେ ନିଆଁ ରହିଗଲା । ସେଥିରୁ ବଣରେ ନିଆଁ ଲାଗିଗଲା, ନିଆଁ ପ୍ରଖର ହୋଇ ଜଳିଲା ।

ଆଗଡ଼ାହଛିନ୍ କାମ୍ନାତେଁ କିସ୍ପାଇତ୍ । କିସ୍ ଜଡ଼ସେ ଦୁଗଲେ ମାତ୍ । ଜିଇୟୁ ଜାନ୍ତୁଁ ହିକେହାକେ ଡାଇତୁଁ । ବାଛରତ ଫିଁଶ୍ତୁଁ । ଆଉର ବାଛକ୍ତ କିଶ୍ତେ କାଡ଼ଶି ହାତୁଁ । କିଶ୍ ପାୟାନା କାମ୍ ଆତ୍ । ବଣ୍ଡାଲୋଡ଼ କାମନାତେ ହାତୁଡ଼୍ । ହୁଡ଼ତୁଡ଼ ନିର୍ ଧୋଡ଼ି ଜିବ୍ଜନ୍ତୁ କାଡ଼୍ଶି ମାଞ୍ଚାଲ୍ ମିଶିୟାତାଁ । ଓ୍ୱାଲୋଡ଼୍ ଜିବ୍ଜନ୍ତୁକୁନ୍ ତୁଲାହ୍ କିତୁଡ଼୍ ଆରୁତିତୁଡ଼୍ । କାଛାଂ ହାଓ୍ୱିଁ ତାଛିନ୍ ଇଦ୍ ଆଛା ଲାଗ୍ତା । ଓ୍ୱେଲୋଡ଼୍ ବିଚାର କିତୁଡ଼ ଇଦେର୍ନା ସବହକା ମିଡ଼ଓ୍ୱିଲ୍କି ? ଆଛର ହକା କିଶ୍ ଫିଇଶି ମାତା । ଓ୍ୱେଲୋଡ଼ କିଲ୍ଶି କିଲ୍ଶି ତାନ୍ ଖୌଜି କିତୁଡ଼୍ ତାବ୍ଲେ ଗାଲା ଆଓ୍ୱିହଡ଼୍ ଆକରିତେ ପୁତୁଡ଼ ମାଡ଼ାତା ଡାଡାତେ । କିଶ୍ ମାନ୍ତା । ରାଣ୍ଡ ଗନ୍ଧା କାଠିୟା ତାଛି ନହକତେକ୍ କିଶ୍ ପାଶିୟାଲ୍ । ଓ୍ୱାଲୋଡ଼୍ ଆଦାନେ ବୁନା କିତୁଡ଼୍ ।

ବଣର ପଶୁମାନେ ଏଣେତେଣେ ପଳାଇଲେ । କେତେକ ବଂଚିଗଲେ । ଆଉ କେତେକ ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ି ହୋଇ ମଲେ । ନିଆଁର ତେଜ କମିଗଲା । ବଣ୍ଡାମାନେ ବଣକୁ ଗଲେ । ଦେଖିଲେ ପାଉଁଶ ତଳେ ପଶୁମାନେ ପୋଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ପଶୁଗୁଡ଼ିକୁ କାଟିଲେ ଓ ଖାଇଲେ । କଂଚା ମାଂସ ଠାରୁ ଏହା ଭଲ ଲାଗିଲା । ସେମାନେ ଭାବିଲେ ଏମିତି ଖାଦ୍ୟ ସବୁବେଳେ ମିଳନ୍ତା କି ? ସେତେବେଳକୁ ନିଆଁ ଲିଭି ଯାଇଥିଲା । ସେମାନେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ତାକୁ ଖୋଜିଲେ ହେଲେ ପାଇଲେନି । ଶେଷରେ ଜାଣିଲେ ଯେ ଗଛର ଡ଼ାଳରେ ନିଆଁ ଅଛି । ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଶାଖା ଆଣି ଘସିଲେ ନିଆଁ ବାହାରିବ । ସେମାନେ ସେପରି କଲେ ।

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ

ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ,
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର, ଭୁବନେଶ୍ୱର